

attamen propter tempus finimus: de cætero autem non propter hoc fieri, neque ad damnum sanctissimarum ecclesiarum venire sancimus. Quæcumque igitur oportebat de tali modo in sanctissima maiore ecclesia hujus nostræ regia civitatis, & sub ea constitutis sanctissimis ecclesiis, & aliis quæ hic sunt, fieri, hac speciali lege complexi sumus. In omnibus autem quæ foris sunt locis, sancimus, si quis cum constituerit ab initio & ædificaverit ecclesiam, definitivit ordinationum mensuram, tanguam secundum eam expensas constitutus: non prius ordinari quemquam in eadem ecclesia, nisi ad numerum a principio definitum ejus mensura redigatur¹. Si vero hoc non fecerit, ipsa vero civitatis ecclesia ministrat emolumenta & sibi & aliis ecclesiis: tunc non promptum sit angeri illi clericos, neque² propter aliquas forte compunctiones aut beneficia ex hoc eam sumptibus³ prægravare (non sunt enim hæc pia neque fæcerdotibus digna) sed ex quibus Dominus dederit Deus, ex iis quæ possibilia sunt administrare, aut antiquam & conservare confuetudinem, nihil penitus innovantem. Unde competit Deo amabilis patriarchas & metropolitas hujus habere providentiam: & eos quidem, qui hastenus sunt, sinere in schemate in quo sunt clericos: metiri vero uniuscujusque ecclesiæ virtutem: & ita ipsos quoque sanctissimos patriarchas sub se constitutas ecclesias ordinare, & metropolitas hoc ipsum a sanctissimis patriarchis commonitos facere, illos autem alios omnes sub se positos episopcos ad mensuram hanc deducere: & studere non⁴ ultra expensas facere clericorum ordinationes, scimus enim quantæ sanctissimæ ecclesiæ propter hanc ordinationem, & alterius expensæ effusione, inopes factæ sunt. Et quia aliquas earum, vix quidem, tam liberavimus: quædam vero adhuc operatae jacent, ex tali relevare angustia non valentes: ideo hoc provideant sanctissimi patriarchæ, & metropolitæ & reliqui Deo amabiles episopi, ut & nos, quæ ab eis aguntur difcentes, approbemus eos qui nostram legem in literis positam, apud semetippos ostenderunt operibus adimpleri.

EPILOGUS.

[†] Quæ igitur a nobis sancta sunt, & sacrum ordinem statumque custodiunt secundum sacrarum regularium observationem & virtutem, de cætero conservant perpetuo integra & sanctissimi patriarchæ uniuscujusque dicceisis, & Deo

¹ Addit Nov. 3. ² Altera unum detegere non debemus, ut alterum vestiamus, al-
de cap. cum causam ex prebandis, l. ult. §. 1. exceptis, ubi Bartol. cap. qui posse.
³ Addit. 18. ff. de re vind. ⁴ Impie fac non sunt improbabiles, quae sunt ex
confusione. ⁵ Vide d. Nov. 3. Ex hoc loco videtur constare, Justiniani tempore
clericis non fuisse adsignata statuta latitudine, vel certos annuos redditus, sed fas me-
cedes f-
ritorcum
erat ha-
velli. 42

COLLATI O SECUNDA.

T I T. I.

DE NON ALIENANDIS¹, AUT PERMUTANDIS RI-
BUS² ECCLESIASTICIS IMMOBILIBUS, AUT IN SPECIALE
HYPOTHECAM DANDIS CREDITORIBUS, SED SUFFL-
CERE GENERALES HYPOTHECAS.

NOVELLA CONSTIT. VII

imperator Justinianus August. Epiphanius sanctiss. & beatiss. Archiepiscopo feliciter
hujus civitatis, & ecumenico Patriarche, [& Patriarche
Constantinopolitano.]

REFATIO.

Nam intentionem hanc semper proponimus, omne quicquid prius imperfectum, aut confusum ³ videbatur, hoc & expurgare, & perfectum ex imperfecto declarare: quod etiam in omni legislatione facientes, credimus oportere, & in alienationibus que sunt super sacris rebus, una completi lege, quæ priores omnes & renovet ⁴ & emendet: & quod dect, adjiciat: & quod superfluum est, abscondat. A Leone siquidem bona memoria (qui post Constantium pia memorie, Christianæ fidei inter imperatores principatum auxit, & constituit sacrarum ecclesiasticorum honorem & disciplinam) scripta lex ⁵ est de alienationibus ecclesiasticis, conclusa in sola hujus felicitissima civitatis sanctissima majore Ecclesia. Et laudamus plurima hujus legis, cum omni vehementia & Dei cultura posita: sed eo quod non generaliter posita sit in omnibus, egere etiam eam quadam correctione credimus. Ab Anastasio quoque pia memoria scripta quadam de talibus lex ⁶ est, nec similis priori, & omnino minus habens. Effusa namque & per loca foris posita, nihilominus maneat imperfecta, eo quod ad solum sacerdotium & diaconatum resipiciat constitutam sub beatissimo patriarcha hujus regie & felicitissimæ civitatis: alias autem non perscrutata fedes: cum utique dignam correctione esse eam arbitrabatur: propter quam occasionem alia quidem corrigeret, alia vero incompensa relinquat. Quamobrem eam quoque vacare de cæstro fancimus, utpote imperfectam, & loco circumfusam, & non generalem inter leges existentem, neque aliiquid studiosum ⁷ introducentem. Hac ergo nos omnia emendantes, unam existimamus oportere legislationem imponere omnibus sanctissimam ecclesiasticis, & xenodochiorum ⁸, & nosocomiorum ⁹, & monasteriorum & brenthoriorum ¹⁰. & quod de cæstro remaneat, ut in aliis legibus.

Vid. Julian. Patricium const. 7. De forma observanda in alienandis rebus ecclesiasticis vid. proemium const. gloss. 5. num. 5. & seq. Goth. Adde Novell. 120. & de precari vari geneibus. lib. 4. obs. 7. Ans. Adde eundem Capitulum tom. 3. comment. in tit. 13. III. deinde hunc titulum explicat. S. L. 2 Fructuosis praetertim: ~~terrestris~~ enim praeiorum alienatio prohibita Nov. 1. c. 1. corresp. nomine, intellige prædia que sua sponte fructiferum, ut nunc prata, saltices, & his simili: & breviter, ~~zona~~ ruricordia. 3 Manus optimum leg. statutorum. 4 Novellarum enim constitutionum hic effectus est. 5 Legem Leonis de alienationibus ab Ecclesiis Constantinopolitanis majore tactis obser-
vare. Cod. de Caus. eccles. 6 In iure Canonicis. Cod. de Caus. eccles.

[*colaniarium ius est, veluti si domum valentem centum solidos & præstantem pen-
nem decem solidorum, accipiat quis ab ecclesiâ & dat pro ea solidos cimium, seu am-
bus, aut certe minus: & quasi jam de proprio adgravet 2 se dare singulis annis
eas pensionis nomine solidos tres. Iste autem appellatur parvus 3, sed ipsam domum
cum parva pensione in perpetuum, & ipse & heredes ejus passidebant] adinvenientes,
que nostris legibus neque alii cuiquam omnium notum, circumventionem
párvam meditati sunt contra legem, perpetuas pene cogitantes alienatio-
nes: quod nos de cætero agi prohibemus, & pro eo ipso conscripsimus legem.
Iudum autem, & ad emphyteusim respererunt, & imminuerunt plurimam
quantitatem veri redditus illis qui emphyteusim accipiunt, præstantes hi qui
bus pridem sanctissimæ majoris ecclesiæ præsidebant. Ideoque nos in qua-
m constitutionum nostrarum definitivum quidem usque ad personas tres 4
emphyteusim fieri, accipientis, & duorum successorum aliorum, hoc etiam
per rebus sanctissimæ majoris ecclesiæ fieri permittimus, non autem ultra
extremam partem relevare emphyteusim percipientibus propter fortuitos casus
nientes. 1 Quia vero didicimus sic effuse & impie ab aliquibus fieri do-
menta, ut neque sexta reliquuntur sanctissimæ ecclesiæ pars, reliquis omni-
bus emphyteusim accipientibus donatis: Anastasius autem pia memoria ge-
ni monumentorum constituens fieri super alienationibus, sicut etiam hucus
i fieret tempus, & emphyteusim statuens sua gestis quidem usque ad fo-
mam vitam accipientis emphyteusim: cum gestis autem, in perpetuum eam
tendens, neque perfectam fecit, neque utilem legem, & undique imper-
fam usque ad solam diœcensem patriarchicæ sedis hujus felicissimæ civitatis
acut prædiximus) legislationem statuens.*

C A P. I.

ad venerabilia loca pertinentibus non alienandis.

Nos igitur (jam enim ad legem veniendum est) sancimus neque sanctissimam hujus felicissimae civitatis majorem ecclesiam, neque sub ea constitutas ecclesias, quarum ipsa prarogationem suscepit (sicut eam Anastasius pia memorie interpretatus est) neque alias omnes ecclesias in hac foecissima existentes civitate, aut circa ejus confinia, neque sub patriarchica de hujus felicissimae civitatis constitutas, quarum metropolitas ipse ordinat, neque alium ullum undique patriarcham: neque episcopum (dicimus item & eos qui in Oriente, & qui in Illyrico, insuper & in Aegypto, & in Lyonia, atque in Lycia, & eos qui in Africana provincia sunt, & complexi dicendo per omnes quaecunque nostra sunt terræ, necnon in Occidente Deo amabiles episcopos ab ipsa seniori ⁶ Roma usque ad Oceanum continentium sanctissimarum orthodoxarum ecclesiarum) neque aliquem xenochum, aut ptochotrophum, aut nosocomum, aut orphanotrophum, aut nephrotrophum, aut gerontocomum, aut monasterii viorum, vel mulierem abbatem vel abbatisam: aut quilibet omnino praesidentem venerabilis collegii, licentiam habere alienam ⁷ rem immobilem, aut in dominis, aut in agris, aut in hortis, aut omnino in hujusmodi, neque rustici mancipium, neque civilis annonam: nec per specialis pignoris occasionem tradere creditoribus. Alienationis autem nomen generalius ideo posimus, ut prohibeamus & venditionem ⁸, & donationem, & commutationem, & in perpetuum ⁹ extensam emphyteusim, quæ non procul ab alienatione consistit. Sed omnes ubique sacerdotes ab hujusmodi alienatione prohibemus, subditos poenis quibus Leonis pia memorie usæ est constitutio ¹⁰. Nam namque per omnia valere, & ratam esse sancimus: propterea hanc prouisimus, & protulimus, & non paterna ¹¹ voce legem conscripsimus, sed hac munni & Graeca, ut omnibus sit nota, propter facilem interpretationem. Quod itaque jam præterit ¹², relinquimus: nam ¹³ tanta documenta tempore longo facta nunc commovere, multæ erit tergiversationis. Quapropter usque huc haec tenus extant, proprium habeant schema: de cetero autem omnem alienationem interdicimus, prædictis ei pœnas imponentes.

C A P . II

CAP. II.
De principe qui rem immobilem venerabili loco dederit.

Tautem lex ad humanæ naturæ varietatem, & quod semper venit, moderata, per omnia immota permaneat (quid enim erit stabile ¹⁴ inter homines, & ita immobile, ut nullam patiatur mutationem: cum omnis noster status sub perpetuo motu constat?) necessarium existimavimus quasdam exceptiones dare legi cum multis vigilis, & subtilitate adinventas: ut eas bens in auxilio, lex nequaquam moveatur. §. I. Sinimus ¹⁵ igitur perio, si qua communis commoditas est, & ad utilitatem reipublicæ relevant, & possessionem exigens talis aliquius immobilis rei, quem proponit ecclesiasticum aut ptochiarum emphyteusum, non pro soluto canone ponimus) fient omnino extranei emphyteumatis, & volentibus praepotitis sarcarum domum licetib[us] prædicta aut domos defendere ¹⁶ nullam ¹⁷ metuenteribus meliorationum redditionem. Sed si quidem deterius fecerit prædium aut suburbanum aut domum qui emphyteum percepit: cogi ¹⁸ eum de suo diligenter ac restitutionem prisci status facere, & obligatum esse ad hoc ipsum & heredes ¹⁹ ejus & successores, ejusque res, insuper & debitos omnes redditus sine dilatatione exigi. Quod autem dictum est a nobis ut nullius immobilis rei ecclesiastica aut ptochica alienatio sit permisita: sed nullam posse

¹ Colonstrum jus seu ~~magistrum~~ quid sit observa, de quo dixi ad l. 24. §. 1. C. de sa-
Eccles. ² Libellarius contractus fit certo prelio numero, & eo amplius cer-
penso in annos singulos, propter rem immobilem ab alio acceptam, ut hic. Ali-
Libellaria, & quoties Emphyteus vel vasallo rem emphyteutican vel feudalem al-
in emphyteufis vel feudum concedit arg. 2. F. 9. §. non debet §. 1. tit. de prohibita
di alienat per Fridericu & §. 1. aut. libellari. tit. quibus modis feudum amitt. Jaf-
th. ingressi. C. de sac. eccles. & hoc olim licuisse, quoties æquali persone & sub eadem le-
seis conditione dabatur. §. 2. similiter tit. de lege Corradi 2. F. 34. Hoc licere non vide-
tur, quod non alienationis genus vasallo fit interdictum. Contrarium tamen tenet Aly-

in ea. *Imperialis*. §. Ilud quoque, tit. de prohibiti feudi alienati, per *Fridericum*. Hoc autem contra dictam libellariam notandum est transire utile dominium retento directe & comparatur, precastio & emphyleutico, ut notat *Everardus Topicis in loco a fendo ad Emetius* 29. v. 55. & 57. de libellaria & emphyleutico differentiis dixi ad l. 24. §. 1. C. de *facto, eccl.* & in rubrica *Cod. de iure emphyleutico*.
Addit. l. 24. in fin. C. de *sart. eccl.* 5. Hæc *Novella* eo amplior est lega *Anafasii* l. 14. de *sart. Eccl.* 6. Senior Roma, quæ in Italia est: *Nova*, quæ in Thracia est: queaque in Byzantium, postea Constantiopolis dicta.
7. Res ecclesiasticae immobiles & quælibet phyteus intelliguntur. 1. ult. C. de *reb. alien.* 8. *Alienationis, verbo, venditio, donatio, perpetua testimoniis non possunt, ut hic.*
9. Res ecclesiasticae in perpetuam emphyteusis intelliguntur. 1. ult. C. de *facto, eccl.* 10. l. 14. C. de *facto, eccl.* 11. Id est, Roma-

reipubl. personam sanctissimam valere, non solum super constantibus domibus & suburbanis, & hortis, & agris, sed etiam super ruinis five ex terrae mortuorum, five ex qualibet alia causa ruina sit, sed etiam in iis quae omnino destruxerunt, & in pavimento jacent, five etiam in puris ruinis nullum ædificium habentibus neque materiam jacentem. Non enim in illis alienationem fieri permittimus, nisi in sola emphyteus temporalis, secundum quod dudum a nobis dictum est, & in tribus¹ personis talibus quales prædictum. Ut neque ulla circumscriptio in rem ecclesiasticam in talibus fiat: dubius pro tempore primatis, aut mechanicis, aut architectis, five in hac regia & maxima civitate una cum Deo amabilis oeconomicis & quinque reverendissimis presbyteris, & dubios diaconis, præfecto quoque Deo amabili episcopo: five etiam in provincia dubios insignibus² mechanicis & aut architectis, aut etiam uno³, (si unum solum civitas habeat) interventivis in illis locis, sacramentis evangelicis positis defensibus ab architectis, quantum competat pro hoc solvi sanctissime ecclesie secundum modum emphyteus: & in his emphyteuticis conseruatione in eo celebrari secundum figuram prius dictam. Illum vero & edificare, & uti materialibus, si materialis habeat, & transmittere emphyteus usque ad duas successiones: (sic ut dictum est) & sic reverti post trium personarum mortem ad sanctissimam ecclesiam, aut venerabilem dominum, ex qua facta est emphyteus, & etiam valere talem contractum, ut pote presenti non repugnante legi.⁴ S. Neque illud quod haec tenetur contra tales contractus agebar, valere permittendum est de adiectione⁵, ut si vel duorum heredum compleatur tempus, licentia sit eis qui post illum sunt, in emphyteus dare id unde agitur, & semper eos proprii alii. In hoc enim nihil aliud est, quam per revolutionem & machinationem perpetuas eis emphyteus, magis autem privationem ecclesiasticarum agi rerum. Sed si quid factum est tale: nullam necessitatem esse reverendissimis oeconomicis heredibus cestantibus⁶, ceteris tradere.

C A P . IV .

Quomodo usufructus rerum ad sancta loca pertinentium constituantur.

Sic autem voluerit accipere secundum⁷ rationem Usus⁸, aut qui vocatur⁹ Uſuſructus, rem ecclesiasticam aut sanctissima majoris ecclesie, aut alterius cuiuslibet, quia in omni nostra ditione sunt posita, aut prothecorum, omnino percepit hoc & secundum prædictam observationem, & secundum formam constitutionis¹⁰. Leonis pia memoria, ut ite locuples existens & substantia immobilia dominus, aliam¹¹ mox rem secundum proprietatis jure compenseret sanctissimam ecclesiam, aut venerabilem dominum, ex qua percepit tantos & tales frequentes redditus, quertos aut quales habet, quod datur ita, ut post eius obitum ecclesiastica prothecia res revertatur ad venerabilem dominum cum ufo qui datus est, non transcendentem tempus vita percipientis. Accipiat autem similiter etiam rei in compensationem data & usum: quatenus sit post percipientis obitum, aut tempus in quo donatio usus convenit, non transcendent videlicet percipientis vita: utrumque ex toto, & secundum proprietatem, & secundum usum apud sanctissimam Ecclesiam remansurum.

C A P . V .

Quibus panis subjaceat qui alienationes predictarum rerum fecerint.

Qvia vero Leonis pia memoria constitutio pœnas pene¹² solummodo in venditione decrevit, nos autem interdicimus non¹³ venditiones folium, sed etiam donations & perturbationes & perpetuas emphyteuseas, & pignorum dationes in rebus immobilibus: videamus autem quosdam sic amatores periculi constitutos, ut præsumant ad ea que interdicta sunt, accedere, & circumventionem facete legibus ex voluntate & præsumptione, quam habent, & quæ omnibus modis interdicta sunt, & forsitan deducunt homines ad mortem, qui hogancit propterea necessarium existimavimus in unoquoque contractu etiam certam statuere pœnam: his quippe pœnis qui possunt adversus economos ex constitutione prædicta pia memoria Leonis, similiter & nunc imminentibus oeconomico, aut xenodochio, aut nosocomio, aut brephotrophi, aut abbati aut abbatico monasteri aut asceteri, secundum quod prius dispositum est. Si quis igitur emere præsumperit rem ecclesiasticam, aut protheciam: cadat¹⁴ quidem mox pretio: exigatur autem res quam acceptum cum omni medii temporis incremento: & contra sanctissimam quidem ecclesiam, aut venerabilem dominum, nullam omnino habeat actionem: contra venerables vero economos, aut qui omnino vendiderunt, in propriis eorum substantiis ex contractu habeat actionem: ut metu substantie, eti non propter Dei timorem, tamen signores circa venditionem sicut. Si quis autem per Donationem¹⁵ accipere præsumperit rem ecclesiasticam aut protheciam: ipso quod datum est, omnino cadat: & aliud tantumdem ex sua substantia repenset sanctissimam ecclesiam, aut venerabili domui ex qua hoc suscepit, ut quam nihil sit agere contra eam novitatem, hanc submet in propriis exhibens, suam sentiat malignitatem.

Si autem Permissio¹⁶ in quibusdam personis fiat præter¹⁷ solum imperium, sicut prædictum: & qui permutationem accepit, subjaceat pœna, & datum sibi rem amittat, & recurrit rursus haec ad venerabilem dominum un-

heredes tenetur.

¹ Id est, usque ad nepotes. ² Primates mechanici orum vel archistariorum obserua. ³ Nobilibus Julian. ⁴ Peritis in arte creditur. ⁵ Unius testimonio fidem adhiberi obserua. ⁶ Id est, verum hoc fit, quod artis sua fit peritus, nec plures ali reperiuntur. & poterem quia non nisi iurato admittitur.

⁷ Emphyteus: carius non potest pacificum economo & episcopo. Ut, tribus personis defunctis, sequentibus liceat successoribus emphyteus titulus res Ecclesiæ capere, & alias personis accepto. Julian.

⁸ Nov. 1. 10. 2. 8. Kar. M. p. 29. v. 3. & 29. v. 4. & 29. v. 5.

⁹ Uſus vel usufructus temporis celis. 1. 14. 9. 5. C. de facr. Eccles. Novell. 120. c. 2. pre-

caria. Ea permititur in rebus ecclesiasticis, neba autem ejusve libeis, qui rem suam Ecclesiæ donavit, remuneranda feil. & remuneranda causa, can-precaria, casu, 10. glosf. 2. & Rhenensis Syncl. 36. & 37. & Turen. 5. 1. Id nonnullum agitur, ut is, cui credunt ultrafrachis, certam pensionem iure confirmat quatenus praeter m. leg. Alemanum 11. 1. & ut renovaret finis lufris, 1. 2. x. 4. p. 3. Quid differat a libellaria & emphyteus, vid. Cujac. 1. f. 4. 5. f. 466. & f. 479. 9. in fin. & Everardum Topos 1. 2. fendo ad Empf. tenim 29. n. 56. Puto tamen, hinc agi de situ & anticheti rei immobiliis temporalis, hinc inde dato & accepto aliquo inter Ecclesiæ & privatum aliquem divitem: de qua dixi ad 9. 5. inde textus hinc etiam inuit. ibi: aliam mox rem. ¹⁰ Precaria quemadmodum constituitur in rebus ecclesiasticis.

¹¹ Id est, 1. 14. 9. 5. C. de facr. Eccles. ¹² Agitur hic de multa datione ultrafrachis.

¹³ Id est, in foli venditionibus.

¹⁴ Alienationes rerum Ecclesiasticarum interdicta, minima venditiones, donationes, permutations, perpetue emphyteus, pignorum dationes &

de progressa est, & quod pro compensatione dedit, maneat apud venerabilem dominum, & qui accesserit ad causam legi contrariam, cadat utroque justi: & secundum hoc pœna subdatur, secundum quod & propriis cader, & quod speravit, non acquisivit, etiam hic actione ei servata in propriam substantiam eorum, qui contraactum cum eo celebraverunt.

C A P . VI .

Ita licet res ecclesie generali hypotheca subicie, non autem speciali.

Sic autem creditor in pignore¹⁸ corporali elegerit accipere rem immobilem ecclesiasticam aut protheciam, in dominibus forsan, aut suburbanis, aut agris, aut hortis, aut civilibus panibus, aut rusticis mancipiis, & dederit aurum, ab hoc eadet¹⁹ creditor, & habeat lucrum quo mutuum accepit sanctissima ecclesia, aut venerabilem dominum, quod mutuum est aurum: etiam hic contra celebrantem mutuum oeconomicum, aut xenodochum, aut brephotrophum, aut præsumlem monasteria ac asceteria, aut aliorum venerabilium collegiorum, creditoris actione manente: his omnibus etiam in abbatis mundibrium ac asceteriorum aut monasteriorum valentibus. §. 1. Si enim omnino sanctissima ecclesia, aut aliis venerabilibus dominibus crediti opus hat, aut trium personarum mortem ad sanctissimam ecclesiam, aut venerabilem dominum, ex qua facta est emphyteus, & etiam valere talem contractum, ut pote presenti non repugnante legi. §. 2. Neque illud quod haec tenetur contra tales contractus agebar, valere permittendum est de adiectione²⁰, ut si vel duorum heredum compleatur tempus, licentia sit eis qui post illum sunt, in emphyteus dare id unde agitur, & semper eos proprii alii. In hoc enim nihil aliud est, quam per revolutionem & machinationem perpetuas eis emphyteus, magis autem privationem ecclesiasticarum agi rerum. Sed si quid factum est tale: nullam necessitatem esse reverendissimis oeconomicis heredibus cessantibus²¹, ceteris tradere.

C A P . VII .

Quibus panis subjaceat qui perpetuum emphyteus contrarerint.

Sic vero & perpetuum quisquam emphyteus²² accipere præsumperit, quod non²³ licet, aut tempore quidem, non tam secundum hujus nostrae legis observationem: etiam sic cadat quidem ab emphyteus, & quod datum est maneat apud venerabilem dominum. Det autem continuo, & post casum emphyteutis, quantum futurus erat solvere, si secundum legem subiecti emphyteus: nihil apud eum remanente ex rebus²⁴ pauperum, quæ frusta per emphyteus date sunt. §. 1. Hac igitur omnium custodiuntur predictis subiecta pœnis: neque tabellionibus²⁵ præsumptibus instrumentis talibus ministrare, sed meruentibus usque ad exilium, & ut numquam revertantur, nec si sacra hoc præbeat forma: neque judicibus vel dictare talia instrumenta præsumptibus, vel facta suscipere, & gestis monasteriorum ea firmare: ne etiam ipsi & cinguli, & dignitatis & substantiae causum secundum Leonis constitutionem²⁶ influant.

C A P . VIII .

De non alienandis sacris vasis.

Isdem pœnis servandis etiam adversus eos qui sacrata vasa contra nostram legem aut pignori dant, aut vendunt, aut confant propter alienationem: nam & illos & aqua aut majori pœna dignos esse fancium, quanto etiam circa sacras fas, & Deo dicatas præsumptim impie agere: nisi²⁷ tamen aliquid tale fiat, quod diximus circa redemtionem captivorum, ubi anima hominem liberantur a mortibus, & vinculis, inanimatorum²⁸ venditione vaferum. §. 1. Simili quippe observatione, & super alienatione civilium patrum²⁹ custodienda, sicut stepe diximus: eo quod tales panes non solum in haec felicitas civitate, sed etiam in magna Alexandria, & in Theopoli³⁰ esse didicimus: fortior autem tale quid, & in aliis provinciis quibusdam est. Si enim etiam alibi hujusmodi quedam sit possessio, & in illa lex servetur, & sum obervationem extendant.

C A P . IX .

De eo qui per pragmaticam rem ecclesie comparaverit.

Qui vero Leonis pia memoria constitutio pœnas pene³¹ solummodo in venditione decrevit, nos autem interdicimus non³² venditiones folium, sed etiam donations & perturbationes & perpetuas emphyteuseas, & pignorum dationes in rebus immobilibus: videamus autem quosdam sic amatores periculi constitutos, ut præsumant ad ea que interdicta sunt, accedere, & circumventionem facete legibus ex voluntate & præsumptione, quam habent, & quæ omnibus modis interdicta sunt, & forsitan deducunt homines ad mortem, qui hogancit propterea necessarium existimavimus in unoquoque contractu etiam certam statuere pœnam: his quippe pœnis qui possunt adversus economos ex constitutione prædicta pia memoria Leonis, similiter & nunc imminentibus oeconomico, aut xenodochio, aut nosocomio, aut brephotrophi, aut abbati aut abbatico monasteri aut asceteri, secundum quod prius dispositum est. Si quis igitur emere præsumperit rem ecclesiasticam, aut protheciam: cadat³³ quidem mox pretio: exigatur autem res quam acceptum cum omni medii temporis incremento: & contra sanctissimam quidem ecclesiam, aut venerabilem dominum, nullam omnino habeat actionem: contra venerables vero economos, aut qui omnino vendiderunt, in propriis eorum substantiis ex contractu habeat actionem: ut metu substantie, eti non propter Dei timorem, tamen signores circa venditionem sicut. Si quis autem per Donationem³⁴ accipere præsumperit rem ecclesiasticam aut protheciam: ipso quod datum est, omnino cadat: & aliud tantumdem ex sua substantia repenset sanctissimam ecclesiam, aut venerabili domui ex qua hoc suscepit, ut quam nihil sit agere contra eam novitatem, hanc submet in propriis exhibens, suam sentiat malignitatem.

Si autem Permissio³⁵ in quibusdam personis fiat præter³⁶ solum imperium, sicut prædictum: & qui permutationem accepit, subjaceat pœna, & datum sibi rem amittat, & recurrit rursus haec ad venerabilem dominum un-

heredes tenetur.

¹ Id est, usque ad nepotes. ² Primates mechanici orum vel archistariorum obserua.

³ Nobilibus Julian. ⁴ Peritis in arte creditur. ⁵ Unius testimonio fidem adhiberi obserua.

⁶ Id est, verum hoc fit, quod artis sua fit peritus, nec plures ali reperiuntur.

⁷ Emphyteus: carius non potest pacificum economo & episcopo. Ut, tribus personis defunctis, sequentibus liceat successoribus emphyteus titulus res Ecclesiæ capere, & alias personis accepto. Julian.

⁸ Nov. 1. 10. 2. 8. Kar. M. p. 29. v. 3. & 29. v. 4. & 29. v. 5.

⁹ Uſus vel usufructus temporis celis. 1. 14. 9. 5. C. de facr. Eccles. Novell. 120. c. 2. pre-

caria. Ea permititur in rebus ecclesiasticis, neba autem ejusve libeis, qui rem suam Ecclesiæ donavit, remuneranda feil. & remuneranda causa, can-precaria, casu, 10. glosf. 2. & Rhenensis Syncl. 36. & 37. & Turen. 5. 1. Id nonnullum agitur, ut is, cui credunt ultrafrachis, certam pensionem iure confirmat quatenus praeter m. leg. Alemanum 11. 1. & ut renovaret finis lufris, 1. 2. x. 4. p. 3. Quid differat a libellaria & emphyteus, vid. Cujac. 1. f. 4. 5. f. 466. & f. 479. 9. in fin. & Everardum Topos 1. 2. fendo ad Empf. tenim 29. n. 56. Puto tamen, hinc agi de situ & anticheti rei immobiliis temporalis, hinc inde dato & accepto aliquo inter Ecclesiæ & privatum aliquem divitem: de qua dixi ad 9. 5. inde textus hinc etiam inuit. ibi: aliam mox rem. ¹⁰ Precaria quemadmodum constituitur in rebus ecclesiasticis.

¹¹ Id est, 1. 14. 9. 5. C. de facr. Eccles. ¹² Agitur hic de multa datione ultrafrachis.

¹³ Id est, in foli venditionibus.

¹⁴ Alienationes rerum Ecclesiasticarum interdicta, minima venditiones, donationes, permutations, perpetue emphyteus, pignorum dationes &

& donationes, publica privata preferenda.

Ut judges fine quoquo suffragio fiant.

agi ad corruptionem communum legum. His solis videlicet conducendis, &

iis habeat que hic constituimus: cum sufficiat pro omnibus hæc lex super id quod a Leone pia memorie factum est, omnem aduersus prothecias res auferre alienationis occasionem. ¹ Tua igitur beatitudo, & qui posse illam in pontificalibus sedibus fuerint, quæ a nobis disposita fuit, operi effectuque tradere festinet. Divinitas te seruit per multos annos, sancte ac religiosime pater. Dat. 16. Kalend. Maji, Constantino, BELISARIO V. C. CONS.

T I T . II .

UT ¹² JUDICES ¹⁴ SINE QUOQUO SUFFRAGIO ¹⁵ FIANT.

NOVELLA CONSTIT. VIII.

Imp. Justin. Augst. Ioanni prefat. prat. iterum exconsuli & patricio.

P RÆFATI O.

De monasteriis non alienandi.

Q uia vero cognovimus aliquod pessimum delictum & apud Alexandria & apud Egyptos, jam auctem & in aliis quibusdam imperiis locis quosdam præsumere ipsa venerabili monasteri¹ vendere, aut permuttere, aut donare, in quibus & ² locis collocatum est, & ⁴ sacrum exhibitum ministerium, quale moris est in sanctissimis ecclesiis celebrari, sacerdoti scripturis, & sacrosancta & ineffabilia communione tradita, & monastica illa facta habitatione) ita hæc mutantur ex profecto & Deo amabilis schismate: nulii hominum permitentes hoc delinqueret, sed etiam factum est sub omnibus cœlestibus & infernalibus libet: nisi & ut in quiete consistant, sollicitudine liberati: nobis in metropoli pro omnibus cogitationem sufficientibus; per omnem namque curiositatem & inquisitionem subtilem diligimus, illa agere quærentes: ut nostris subjectis sub omni quiete consistant, sollicitudine liberati: nobis in metropoli pro omnibus cogitationem sufficientibus; per omnem namque curiositatem & inquisitionem subtilem diligimus, illa agere quærentes: ut nostris subjectis sub omni quiete consistant,